

Innehåll

Inledning.....	3
Under sjukhusvistelsen/vid diagnos.....	3
Elevens skolgång.....	4
Håll skolans krisplan uppdaterad.....	5
Sena komplikationer.....	6
Råd till skolpersonal kring svårt sjuka och döende elever.....	6

Om denna skrift

Råd till rektor är en del i serien *Rätt till stöd i skolan för elever med cancer*. Den är framtagen som stöd för skolan i de fall det finns elever som genomgår behandling för barncancer eller har överlevt barncancer. I många delar, exempelvis lagstiftningstexterna, är den även användbar för elever med andra allvarliga och/eller långvariga sjukdomstillstånd och funktionsnedsättningar.

Men skriften handlar också om syskon till allvarligt sjuka barn. Forskning visar att såväl syskons hälsa, skolgång och framtida arbetssituation kan påverkas negativt av att ha ett allvarligt och/eller långvarigt sjukt syskon. Om det sjuka barnet har ett eller flera syskon är det därför viktigt att även syskonens situation och förutsättningar i skolan tidigt uppmärksammas av rektorer och personal. Syskon till en elev med barncancer befinner sig i en svår och utsatt situation som ofta pågår under flera år, vilket är en lång tid i ett barns liv.

Försök från skolans sida att tänka och arbeta med ett familjeperspektiv så långt det är möjligt. När ett barn drabbas av en allvarlig och livshotande sjukdom behöver hela familjen uppmärksammas och ges stöd. Här kan skolan bland annat bidra med att vara drivande i kontakten med familjen. Att skolan står för kontinuitet och tänker extra mycket på hur kommunikation mellan skola och hem skall utformas. Var lyhörd i omtanken kring hela familjens behov. Detta för att skolgången för såväl den sjuka eleven som eventuella syskon blir så bra som möjligt under sjukdomstiden.

Inledning

Denna skrift ska vara ett stöd till dig som rektor i ditt arbete att, tillsammans med din personal, skapa en så bra skolgång som det är möjligt för den elev med cancer som du har i din skola. Nedanstående råd är framtagna efter kontakter med bland annat elever som har eller har haft cancer, vårdnadshavare, konsultsjuksköterskor och sjukhuslärare. I serien *Rätt till stöd i skolan för elever med cancer* på Barncancerfondens hemsida finns andra skrifter som vänder sig till olika målgrupper i skolan. Läs mer på: barncancerfonden.se/for-drabbade/stod/skola-och-forskola/ratt-till-stod-i-skolan/

På en del ställen i skriften finns också hänvisningar till skollagstiftning och annan dokumentation som kan vara till hjälp i ditt arbete.

Skolan och skolgången är en friskfaktor och därmed extra viktig för en elev med barncancer. Din roll som rektor är viktig. Tillsammans med din personal på skolan bidrar du till att elev och vårdnadshavare får förtroende och tilltro till att din skola ger ett bra stöd till eleven under hela skolgången.

Under sjukhusvistelsen/vid diagnos

→ Om en elev drabbas av barncancer kommer skolan, om vårdnadshavarna och eleven godkänner det, att erbjudas ett skolbesök från elevens sjukhus, genom en konsultsjuksköterska, då klasskamrater och personal får information om sjukdomen. Det är viktigt att du som rektor är med vid det informationstillfället.

→ Om det är möjligt rent geografiskt kan du hjälpa till och skapa förutsättningar för att låta personal och eventuellt elever från skolan besöka den sjuka eleven på sjukhuset. Det är uppskattat och kan betyda mycket för eleven och familjen. Följ också gärna med själv och besök sjukhusskolan.

Barncancerfonden har producerat en kort film som informerar om sjukhusskolan. Filmen heter *Så fungerar sjukhusskolan när en elev får cancer*. Du kan hitta filmen här: barncancerfonden.se/alla-videor2/video/sa-fungerar-sjukhusskolan-nar-en-elev-far-cancer/
[youtube.com/user/Barncancerfonden](https://www.youtube.com/user/Barncancerfonden)

→ Läs igenom skriften *Råd till mentor och annan skolpersonal* för att bilda dig en uppfattning om vad ett mentorskap för en elev med cancer kan innebära. Det kan betraktas som ett projektledar- eller coachuppdrag. Diskutera med ordinarie mentor och arbetslaget vem som för tillfället passar bäst för detta uppdrag.

→ Aktualisera eleven i elevhälsoteamet.

→ En specialpedagog/speciallärare är ett bra stöd för en elev med cancer. Specialpedagogiskt stöd i olika former kommer att behövas.

→ Ha beredskap för att det, med kort varsel, kan bli aktuellt med hemundervisning¹. Bra information om hemundervisning finns också på Skolverkets hemsida.

→ Ha beredskap för om eleven behöver anpassad skolskjuts² för att kunna vara i skolan.

→ Planera för stöd till din personal.Handledning kommer att behövas, såväl enskilt som för arbetslaget. Det kommer även att behövas handledning för att personalen ska få möjlighet att hantera sina egna upplevelser. Handledning för det pedagogiska uppdraget kan också behövas. Specialpedagogiska Skolmyndigheten (SPSM) kan vara en bra resurs för skolan.

Elevens skolgång

→ En elev som drabbas av barncancer är, under tiden som behandlingen pågår och i många fall även efter avslutad behandling, att betrakta som en elev i behov av särskilt stöd. Åtgärdsprogram³ behöver med stor sannolikhet upprättas, då extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen inte alltid räcker till. Följ skolans rutiner när det gäller att upprätta åtgärdsprogram.

→ Beslut om anpassad studiegång⁴ kan bli aktuellt. Följ skolans rutiner när det gäller beslut om anpassad skolgång. Tänk på att anpassad studiegång är ett stort ingrepp i en elevs skolgång och ska användas ytterst sparsamt.

→ För att säkra elevens stödbehov kan du behöva söka tilläggsbelopp, där sådant finns att söka.

→ När det blir dags för betygssättning kan den enskilde läraren och arbetslaget behöva ditt stöd i att tolka regelverket kring betyg och bedömning.

→ Eleven kommer att missa tid i sin skolgång på grund av behandlingen. Arbetslaget måste därför prioritera ämnen och stoff och de kan behöva ditt stöd med att organisera det arbetet.

→ Skapa rutiner så att information kring elevens skolgång förs vidare vid studie- och skolbyten.

→ Du kan behöva stödja och ta beslut om olika anpassningar av elevens lärmiljö.

→ Du kan behöva stödja lärarna när det gäller att göra anpassningar vid nationella prov såväl som vid prov som respektive lärare genomför.

→ När det gäller möjligheterna att komma in på en önskad gymnasieutbildning blir det viktigt att ge en elev med cancer extra stöd i sitt gymnasieval. Skolans studie- och yrkesvägledare blir här en mycket viktig resurs. Du kan behöva stödja skolans studie- och yrkesvägledare i att prioritera detta.

→ Om eleven, på grund av sin sjukdom, inte kommer in på sitt önskade gymnasieval kan skolan ansöka om att eleven bör ges företräde på grund av särskilda omständigheter, så kallad fri kvot⁵.

---

1 Skollagen 24 kap. 20 §

2 Skollagen 10 kap 32 §

3 Skollagen 3 kap. 8 §

4 Skollagen 3 kap 12 §

5 Gymnasieförordningen 7 kap 3 § Allmänt

Håll skolans krisplan uppdaterad

→ Om eleven har syskon är det viktigt att de också uppmärksammas av sina lärare. Syskon till en elev med cancer har en svår situation som kan påverka skolgången negativt. Även här kan man, vid behov, få hjälp med information från sjukhuset om eleven och vårdnadshavare önskar det. På landets sex regionala barncancercenter finns syskonstödjare som ni kan ta hjälp av. Vårdnadshavare kan hjälpa er med kontaktuppgifter. I serien *Rätt till stöd i skolan för elever med cancer* på Barncancerfondens hemsida finns en skrift om syskon, *Råd till skolpersonal kring elever med syskon som drabbats av cancer*. Ladda ner skriften här:

barncancerfonden.se/for-drabbade/stod/skola-och-forskola/ratt-till-stod-i-skolan/

→ En elev på gymnasiet har rätt till studiebidrag via Centrala studiestödsnämnden⁶, CSN. Stöd föräldrarna i rutinerna så att de inte blir återbetalningsskyldiga.

→ Specialpedagogiska Skolmyndigheten⁷, SPSM, är en stödresurs till dig och arbetslaget gällande olika specialpedagogiska frågor som kan dyka upp under den cancerdrabbade elevens skolgång. Du, arbetslaget eller enskilda lärare kan göra en förfrågan om specialpedagogiskt stöd hos SPSM. Om du inte är den som söker stödet ska du informeras om att en förfrågan har skickats in. Stödet från SPSM är kostnadsfritt.

→ Att vara mentor för en elev med cancer kallar Wern Palmius, tidigare rådgivare på SPSM, för att vara en förtroendevuxen där uppgiften är att vara:

- kontaktperson mellan hem och skola
- elevens ständiga talesperson/advokat
- den som påminner kollegor om behov av planering
- en viktig del i elevhälsoarbetet i samverkan med elevhälso teamet
- en som hjälper eleven och lärarna att hitta strategier.

Rollen som förtroendevuxen ska vara sanktionerad av dig, och du bör också bör ge resurs för detta (utökat mentorsuppdrag).

→ Om en elev behöver medicin under skoltid: Vårdnadshavares tillsynsansvar övergår till skolan för den tid som barnet vistas där. Egenvård innebär att eleven själv kan medicinera eller att personal på skolan ska hjälpa eleven med medicineringen. Egenvård är en form av särskilt stöd och bör därmed skrivas in i ett åtgärdsprogram. Läs mer om egenvård på Skolverkets hemsida.

→ När du och övrig personal vill veta mera om barncancer kan du finna information om det på Barncancerfondens hemsida⁸.

→ Tag gärna del av den korta filmen *Att vara rektor för elev med cancer*. Där får du veta hur en kollega med erfarenhet från cancerdrabbade elevers skolgång tänker. Filmen hittar du här:

barncancerfonden.se/for-drabbade/stod/ratt-till-stod-i-skolan/

---

6 spsm.se

7 barncancerfonden.se

8 barncancerfonden.se

Sena komplikationer

→ Vissa barncancersjukdomar och behandlingar kan leda till det som kallas sena komplikationer. Med sena komplikationer menas mer eller mindre bestående förändringar som kvarstår sedan behandlingen är avslutad. En del av dessa komplikationer kommer att påverka elevens skolgång. Följdverkningar av detta slag är vanliga för elever som strålbehandlats för hjärntumör, men förekommer även vid andra barncancerdiagnoser. För skolan är det viktigt att tidigt skaffa sig kunskap om vilka sena komplikationer just er elevs sjukdom och behandling kan leda till. Med denna kunskap kan ni anpassa undervisning och lärmiljö och därmed skapa förutsättningar för en bra skolgång för eleven.

Ytterligare information om sena komplikationer finns i skriften *Råd till skolan om sena komplikationer*. Ladda ner skriften här:

barncancerfonden.se/for-drabbade/stod/skola-och-forskola/ratt-till-stod-i-skolan/

Steget före – Råd till skolpersonal kring svårt sjuka och döende elever

→ Barncancerfonden har i serien *Rätt till stöd i skolan för elever med cancer* tagit fram en skrift som är tänkt att vara ett stöd för dig som i ditt arbete i skolan möter en svårt sjuk och döende elev med cancer och dess familj. Skriften heter *Steget före: Råd till skolpersonal kring svårt sjuka och döende elever*. Du som rektor behöver ofta ligga steget före din personal. Ett tips till dig som rektor kan vara att läsa igenom skriften, så att du är förberedd, om du på skolan får en svårt sjuk eller döende elev.

Ladda ner skriften här:

barncancerfonden.se/for-drabbade/stod/skola-och-forskola/ratt-till-stod-i-skolan/

Om författaren till denna skrift

Författaren heter **Björn Olsson**, utbildad specialpedagog och rektor som har arbetat som biträdande rektor och rektor i både grundskolan och den anpassade grundskolan. Mellan åren 2008–2013 arbetade han som biträdande rektor och chef för sjukhusskolan i Uppsala.

Skriften har faktagranskats av **Kärstin Ödman Ryberg**, sakkunnig på Barncancerfonden.

Om Barncancerfonden

Barncancerfonden bekämpar barncancer, med målet att varje drabbat barn ska överleva och leva ett gott liv.

Barncancerfonden finansierar forskning som möjliggör effektivare och mer skonsamma behandlingar som är elakare mot cancer men snällare mot barnen, samt erbjuder stöd för drabbade familjer och barncanceröverlevare i hela landet.

Tillsammans arbetar riksförbund och lokala föreningar för att bidra till en positiv utveckling inom alla områden som rör barncancer.

**BARNCANCER
FONDEN**